

Milieuvriendelijke chemie in Delfzijl

Carla Alma

Ingeklemd tussen het op zijn steunbalken zuchtende kerkje van Heveskes en het uitgebreide Akzo-complex verrees in de afgelopen periode in Delfzijl een nieuwe chemische fabriek voor de productie van waterstofperoxyde. Food Machinery Corporation (FMC), een Amerikaans bedrijf met vele uiteenlopende productietakken, is in Delfzijl neergestreken en iedereen was blij. Ook de Waddenvereniging dit keer, wat de historisch unieke situatie opleverde dat de burgemeester van deze stad aan het wad naar Groningen belde om de Waddenvereniging te complimenteren met haar standpunt. Eindelijk werd er eens geen beroep ingesteld tegen een nieuwe fabriek. Inmiddels draait het bedrijf op volle (proef)toeren en is al een aanvraag ingediend voor uitbreiding. De officiële opening zal begin deze zomer geschieden.

Eindelijk een nieuwkomer die niet vervuult. Een stap in de goede richting in een tot nu toe moeizame geschiedenis van aanleg en ontwikkeling van het haven- en industriecomplex van Delfzijl die een gevolg was van de groeigedachte en het regionale beleid in de jaren zestig en zeventig. Een hele streek is ervoor op de schop gegaan, dorpjes werden geheel of gedeeltelijk van de landkaart geveegd en daarvoor in de plaats kwamen een industriehaven en honderden hectares industrieterrein. Na de vondst van zout in de Groninger bodem was de komst van de Koninklijke Zout en Soda-fabrieken (later Akzo) naar de Eemsmond nog een logische stap en tevens een particulier ondernemersinitiatief. Maar bijna alle andere vestigingen, vanaf de aluminiumsmelter van Aldel in 1966, zijn er door de overheid zo ongeveer aan de haren naar toe gesleept vanwege de broodnodige werkgelegenheidsstimulans. Ruim twintig fabrieken van zeer

uiteenlopend chemisch pluimage treft men nu op het industrieterrein van Delfzijl aan. Het overgrote deel ervan heeft te maken met hardnekkige milieuproblemen, en dat terwijl Chemie en de kwetsbare Waddenzee bij voorbaat al geen ideale combinatie vormen.

Nieuwe koers

Met het binnenhalen van deze FMC-vestiging lijkt daarin verandering te komen. Geen vuilwaterlozingen en geen aanslagen op het waddemilieu dit keer. Na de vele mislukte acquisities van de laatste jaren, waarvan Xantar en GAF Chemical Corporation de meest recente voorbeelden zijn, kan nu wellicht een nieuwe koers worden ingeslagen. Schone werkgelegenheid aan het wad is een mooie gedachte.

Food Machinery Corporation

De nieuwe fabriek is een onderdeel van een Amerikaanse multinational. Een bedrijf dat zowel in de landbouw als in de chemie, maar ook in defensie divisies heeft, goud- en zilvermijnen exploiteert, en een graantje meepikt op de oliemarkt. De chemietak had al een waterstofperoxyde-fabriek in Barcelona en wilde haar activiteiten graag uitbreiden naar Noord-Europa. Uit zo'n veertig kandidaten won Delfzijl de race, vooral vanwege de havenfaciliteiten, omdat FMC de Scandinavische markt wil gaan veroveren. Ook de samenwerking met Akzo, als leverancier van de grondstof waterstof, speelde een belangrijke rol.

De noordelijke autoriteiten zijn zeer trots op hun jongste spruit. Er werd een bedrijfsterrein van tien hectare verkocht met een optie voor nog eens zo'n oppervlakte. De investeringen bedragen honderd miljoen gulden en er zijn zestig directe en veertig indirecte arbeidsplaatsen geschapen.

Een schoon produkt

De vergunningenprocedures duurden relatief verrassend kort, zodat het bedrijf op tijd aan de slag kon met de bouw, en de fabriek vanaf oktober 1995 ging proefdraaien.

De Waddenvereniging gaf bij het verlenen van de vergunningen FMC het 'voordeel van de twijfel' en diende geen beroep in, hetgeen ongetwijfeld aan de

voortvarendheid van werken heeft bijgedragen.

Er zijn dan ook twee duidelijke milieuvoordelen aan het produkt waterstofperoxyde:

- het is voor een aantal toepassingen, een volwaardig en milieuvriendelijk alternatief voor het gewraakte chloor;
- het is snel biologisch afbreekbaar, zodat er op voorhand geen milieuschade te verwachten is.

Waterstofperoxyde wordt in diverse toepassingen gebruikt: onder andere voor het bleken van houtpulp en papier, voor het behandelen van leidingwater en huishoudelijke en industriële afvalstromen, als chemisch halffabrikaat en in verschillende milieutoepassingen.

Het productieproces is gebaseerd op een interne kringloop, waaraan grondstoffen en energie worden toegevoegd en produkten worden onttrokken. Er komt daarbij weinig afval vrij.

Gat in de markt

Het stimuleren van schone bedrijvigheid aan de rand van de Waddenzee is een uiterst moeizame

aangelegenheid. Zeker op industrieterreinen waar de chemische sector de hoofdmoot vormt, is het vinden van een 'wadvriendelijke' fabriek geen sinecure. De Waddenvereniging gaf in 1990 in een rapport over chloor mogelijkheden aan voor de vervanging van chloor en chloorprodukten; waterstofperoxyde was daar een voorbeeld van. In een brief aan de aandeelhouders van Akzo werd voorgesteld over te schakelen van chloor op schone produkten als peroxyde. Het leek een gat in de markt, maar Akzo nam die uitdaging niet aan. FMC nu wel, en dat is wellicht een voorbode van een nieuw tijdperk waarin schone productie aan de rand van een gevoelig ecosysteem heel goed mogelijk blijkt! ➡

Schone chemische industrie in Delfzijl, foto's Elmer Spaargaren

